

Міністерство освіти і науки України
Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка
Луганський інститут післядипломної педагогічної освіти
Луганська обласна організація Української спілки краєзнавців
Луганське обласне об'єднання Всеукраїнського товариства „Просвіта” імені Тараса Шевченка
Луганський відділ Українського Географічного товариства
Газета „Краєзнавство. Географія. Туризм”

Регіональні географічні дослідження України та суміжних територій

Присвячена 70-річчю утворення кафедри географії Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка

27 – 29 листопада 2006 року

Луганськ – 2006

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИДІЛЕННЯ ДЕПРЕСИВНИХ АГРАРНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

Асиметрія соціально-економічного розвитку регіонів України породжує низку гострих проблем, розв'язанню яких має сприяти науково-обґрунтована регіональна політика. Головним її завданням є стимулювання розвитку проблемних регіонів, одним із різновидів яких є депресивні аграрні території. Узагальнюючі підходи різних авторів до виділення депресивних аграрних територій можна дати такс їх означення: сільські адміністративні райони, що характеризуються складною демографічною ситуацією, занепадом економічної бази, низьким розвитком інфраструктури та відсутністю власних резервів для соціально-економічного відродження.

Оскільки різні автори для визначення депресивних регіонів України використовують різні критерії, результати їх досліджень часто не співпадають між собою.

У Законі України "Про стимулювання розвитку регіонів" наведений офіційний перелік показників ідентифікації депресивних територій. Для сільських адміністративних районів такими є: найнижчі щільність населення, природний приріст, обсяги виробництва сільськогосподарської продукції на одну особу, заробітна плата упродовж трьох останніх років, найвищі показники зайнятості у сільському господарстві. Саме ці критерії були покладені в основу визначення регіональних відмінностей рівня та стану депресивності адміністративних одиниць України.

Дослідження базувалися на даних статистичного довідника "Регіони України, 2005". При проведенні дослідження до уваги брався той факт, що такі показники як природний убуток (від'ємний природний приріст), частка зайнятих у сільському господарстві є дестимуляторами, тобто чим більшим є їх значення, тим гіршою є ситуація.

Обрахунки показали, що інтегральний показник рівня депресивності аграрних територій України варіює в значних межах – від - 3,73 для Херсонської області до + 7,58 для Київщини. У 14 регіонах цей показник має негативна значення, в 11 – позитивне. Загалом за рівнем депресивності регіони України були розділені на п'ять груп.

Першу групу сформували регіони, що характеризуються дуже високим рівнем депресивності. До неї увійшли АР Крим, Волинська, Закарпатська, Тернопільська та Херсонська області.

До другої групи увійшли області, що характеризуються високим рівнем депресивності. Це Житомирщина, Кіровоградщина, Луганська, Рівненська та Чернівецька області.

Група регіонів із середнім рівнем депресивності аграрних територій включає області із різних частин України – Сумську і Чернігівську з північного сходу, Миколаївську з півдня, Івано-Франківську із заходу.

Відносно низький рівень депресивності мають Вінницька, Запорізька, Львівська, Одеська, Харківська та Черкаська області.

Групу регіонів з найнижчим рівнем депресивності аграрних територій складають Дніпропетровська, Донецька, Київська та Полтавська області.

Головною причиною депресивного стану більшості аграрних областей України є занепад традиційних трудомістких галузей сільського господарства, що призвело до зuboжіння сільського населення, зменшення фінансування соціальної сфери села, зростання безробіття, погіршення демографічних показників.

Депресивні аграрні території потребують державної підтримки. Вона має бути спрямована на пошук шляхів економічного відродження проблемних регіонів, стимулювання підприємницької активності, розширення економічної бази сільських населених пунктів, зміну міжбюджетних відносин на користь місцевих бюджетів. Важливим є також удосконалення законодавчої бази, що розширить податкову базу органів місцевого самоврядування.

*Л.С. Бацманова, к.э.н., доц., Н.Н. Скороход, к.э.н., доц.
Луганський національний педагогічний університет
імені Тараса Шевченка*

ИНВЕСТИЦИИ В ЭКОЛОГИЮ ЛУГАНЩИНЫ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА

Человеческий капитал, по мнению ряда авторов – это инвестированные в человека знания, навыки, способности, которые принадлежат ему и практически используются [1 с. 48-49, 3 с.28-30, 4 с.84.]

Человеческий капитал рассматривается в теории как решающий фактор современного производства. Принято различать человеческий капитал в широком и узком смысле слова. В широком смысле под

человеческим капиталом понимаются вложения в образование, здоровье, культуру, физическую культуру, миграцию, которые формируют систему способностей и навыков человека. В узком смысле человеческий капитал – это вложения в одну или несколько структур нематериального производства, формирующего совокупность качеств рабочей силы.

На наш взгляд, инвестиции в экологию также следует рассматривать как одну из форм человеческого капитала, поскольку эти инвестиции обеспечивают условия формирования совокупных качеств рабочей силы.

Анализ литературы по проблемам человеческого капитала позволяет сделать вывод, что инвестиции в нематериальное производство формируют человеческий капитал, а инвестиции в отдельные подотрасли определенную его форму.

Прагматизм экономической политики должен выражаться в создании условий, обеспечивающих формирование и увеличение финансовых потоков, направляемых на цели формирования человеческого капитала, в частности, на финансирование решения экологических проблем.

Известно, что основным критерием качества окружающей среды является состояние здоровья человека, которое проявляется в его самочувствии, настроении, работоспособности. Здоровье человека зависит от инвестиций государства и хозяйственных субъектов в решение экологических проблем. Отдача от этих инвестиций в значительной мере обусловлена сбалансированностью эколого-экономической системы. Особенно это актуально для регионов с высоким уровнем концентрации техногенно опасных производств. К таким регионам относится Луганская область, на территории которой сконцентрированы предприятия угольного, металлургического, машиностроительного, нефтехимического, энергетического комплексов.

Степень загрязнения атмосферы зависит от количества выбросов загрязняющих веществ, их химического состава. Так, только в 2004 г. в воздушный бассейн области стационарными источниками предприятий было выброшено 452,936 тыс.т. загрязняющих веществ, а передвижными источниками (автомобили, тепловозы) 107,2 тыс.т. (на 6,9 тыс.т или 6,4% больше чем в 2003г.). При этом около 75% общего количества выбросов приходится на предприятия городов Алчевск, Луганск, Краснодон, Лисичанск, Стаханов [6 с.15-16]. В результате в атмосфере региона снизился уровень концентрации кислорода и увеличилось количество токсических веществ: сернистого ангидрида, окиси углерода, окиси азота, пыли, фенола, аммиака, сероводорода. Особенно это характерно для районов Лисичанско-Рубежанского, Алчевского, Стахановского, Краснодонского, Ровеньковского, Луганского промышленно-экономических узлов.

Концентрация на сравнительно небольшой территории Лисичанско-Рубежанского региона крупных предприятий нефтехимии, строительной индустрии и др. вызывает рост концентрации загрязняющих веществ в атмосфере. Так, удельный вес загрязняющих веществ с превышением среднесуточных ПДК по г.Рубежное в целом составил 6,16 (в 2003г. – 3,54), в г.Лисичанске соответственно 1,58 (2003г.-0,63), в г.Северодонецке – 4,05% (2003г.-3,8%). Уровень загрязнения в этих городах оценивается как недопустимый, а по степени опасности как опасный.

В г.Алчевске удельный вес загрязняющих веществ с превышением ПДК составлял в 2004 г. 12,5% (2003г.-7,66%. В г.Стаханове этот показатель еще больше - 48,2%, хотя он и остался на уровне 2003г.. Уровень опасности загрязнения атмосферы в этих городах оценивается как очень опасный.

Рост концентрации в атмосфере сернистого ангидрида, диоксида азота, окиси углерода, сероводорода и др. зарегистрирован также в гг.Кр.Луч, Брянка, Краснодон, Свердловск, Антрацит, Перевальск, Лутугино и др. [6 с.89].

Одним из основных факторов ухудшения экологической обстановки на Луганщине является реструктуризация угольной промышленности. Закрытие шахт, начавшееся в 1996 г., сопровождается значительным ростом техногенной нагрузки на объекты окружающей среды, особенно на геологическую среду и гидросферу угледобывающих регионов. По оценкам специалистов, площадь зон возможного подтопления составляет около 800 га, из них свыше 50% (414 га.) находится в Стахановском регионе. Площадь зон, опасных выделением метана, составляет 38,3 га., а территория, представляющая угрозу, составляет 1174,3га., площадь земельных участков с радиоактивным загрязнением – 5,3 га.

Ликвидация шахт вызвала поднятие уровня грунтовых вод с последующим их выходом на поверхность, (общая площадь подтопления 425 га). Кроме того, воды загрязнены сульфатами, ухудшился их общесолевой состав. В 2004 г. предприятия угольной промышленности сбросили в водные объекты 232 млн.куб.м. шахтных вод, минерализация которых на отдельных шахтах составляет больше 20 г/л, что ограничивает возможность их использования, а из разведанных запасов пресной воды в области соответствует госстандарту «Питьевая вода» только 14%.

В результате неудовлетворительного обеспечения населения питьевой водой в 2004г. в пяти городах и трех районах области был отмечен рост заболеваемости вирусным гепатитом А, где этот показатель в 1,2-3,5 раза выше среднего показателя по области [6 с.87].

Источником повышенной радиации и наиболее опасных для здоровья человека химических соединений (плавиковой кислоты) являются шахтные терриконы и доменные печи. На территории области насчитывается 530 породных отвалов, из них 93 действующих. Учеными установлено, что с 1га поверхности террикона ветром уносится до 10 тыс.т. пыли, водными потоками уносится более 35 т. мелкодисперсного количества водорастворимых солей, радионуклидов и тяжелых металлов, а в зоне

до 5 км. от террикона накапливаются тяжелые металлы, теряется гумус и происходит деградация почв.

Состояние здоровья населения непосредственно связано с уровнем загрязнения питьевой воды и атмосферы, которые могут вызывать острое и хроническое, специфическое и неспецифическое воздействие на здоровье людей. В структуре общей заболеваемости населения Луганской области все больший удельный вес приобретают болезни, вызванные техногенным загрязнением воздуха, подземных и поверхностных водозаборов питьевой воды. Неблагоприятная экологическая обстановка, снижая иммунитет, сопровождается ростом острых респираторных заболеваний, гриппа ((94,1% в общем количестве инфекционных заболеваний в 2004г.), а также ростом заболеваемости среди подростков (2004г.-13753,0; 2003г.-12937,0) и детей до 14 лет (2004г.-16272,0; 2003г.-14411,0). Высокой остается заболеваемость пневмонией, органов дыхания, пищеварения, онкологическими болезнями, отмечается рост заболеваемости органов кровообращения и кровеносной системы [6 с.87].

Все это свидетельствует о разбалансированности эколого-экономической системы Луганщины и требует подчинить цели развития промышленного производства стратегии техногенно-экологической безопасности, иначе сбалансированность системы невозможна.

Реализация данной стратегии требует соответствующего финансирования. Согласно проектной документации стоимость закрытия 41 шахты в Луганской области составляла свыше 2,2 млрд.грн. Но спустя почти 10 лет эта программа профинансирована менее чем на половину, что не позволяет эффективно решать проблемы экологической безопасности.

Необходим комплексный системный подход, направленный на более эффективное использование бюджетных средств.

На наш взгляд, одной из составных системного подхода может быть использование «концепции ячейки» в комплексе с методами экологического регулирования, предусмотренными в Законе Украины «Об охране окружающей среды» и, прежде всего, с методами индивидуального лимитирования предприятиям объема выбросов и сбросов загрязняющих веществ, системой платежей за выбросы и загрязнение территории.

Нужны жесткие экономические меры к тем субъектам хозяйственной деятельности, которые накапливают и хранят отходы. Как нам представляется, целесообразно ввести экологические платежи за накопление отходов, что сделает их накопление экономически не выгодным.

В 2003г. Луганский областной Совет утвердил « Стратегию социального развития Луганской области до 2011 года», основой которой является повышение уровня и качества жизни населения. Для реализации «Стратегии...» выделены три основных направления: создание максимальных условий для обеспечения всеобщей занятости и роста доходов населения; улучшение качественного развития всей инфраструктуры области и в первую очередь жилищного хозяйства, социальных объектов, транспорта, связи; рост объемов и качества социальных услуг.

На наш взгляд, кроме выделенных направлений, особого внимания заслуживают инвестиции в экологию.

1.Бородина Е. Человеческий капитал как основной источник роста // Экономика Украины.-2003.-№7; 2.Дергаусов М. Людские ресурсы как инструмент реализации стратегии предприятия//Экономика Украины.-2003.-№6; 3.Дышлова И. Фактор здоровья людей в воспроизводстве капитала // Экономика Украины.- 2203.-№4; 4.Данилишин Б., Куценко В. Интеллектуальные ресурсы в экономическом росте: пути улучшения их использования //Экономика Украины.-2006.-№1; 5.Чухно А.Новая экономическая политика // Экономика Украины.-2005.-№6,7; 6.Луганщина – край нашей турботи та надії / Державне управління екології та природних ресурсів в Луганській області.-Луганськ, 2005.

*В. А. Брылев, проф., А.Ф. Ширинов, доц.
Волгоградский государственный педагогический университет*

ФОРМИРОВАНИЕ ВОЛГОГРАДСКОЙ ОБЛАСТИ ЗА ПОСЛЕДНИЕ 100 ЛЕТ. ГРАНИЦЫ, АДМИНИСТРАТИВНОЕ УСТРОЙСТВО

Исполнилось 75 лет со времени образования Сталинградской, Волгоградской области, одной из вновь образованной в СССР, т.к. ранее (до революции) такого административного образования не было. О том, как формировался наш край можно, в качестве отсчетного рубежа, взять первую всеобщую перепись населения России 1897 года, организованную по инициативе великого географа и государственного деятеля П. П. Семенова, которому в 1897 году исполнилось 70 лет и было присвоено звание «Тян-Шанский». В переписи участвовало более 160 тысяч человек. Итоги переписи по состоянию на 28 января (9 февраля по новому стилю) были опубликованы в Энциклопедическом словаре «Россия», начатым профессором И. Е. Андреевским, продолженным К. К. Арсеньевым и И.А. Ефроном. Редакторами отделов в словаре были географ А. И. Войков, историк Н. И. Карев и др. [1].

Итоги переписи были опубликованы в 1905 году в 89 томах. Общая численность населения Российской империи в границах тех лет, кроме княжества Финляндского составляла 125 640 человек. Это

<i>Скоб О.В.</i> ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЛУГАНСЬКА.....	70
<i>Смаль І.В.</i> МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНСЬКОМУ ПОЛІССІ У КОНТЕКСТІ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	71
<i>Сорокіна Г.О.</i> ПРО ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ГЕОЛОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	72
<i>Холявчук Д.І.</i> ГЕОМОРФОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ КЛІМАТОГЕНЕЗУ КАНЬЙОННОЇ ДОЛИНИ ДНІСТРА.....	73
<i>Царик Л.П., Царик П.Л.</i> НЕВИСНАЖЛИВЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ЯК ОБ'ЄКТИВНА ПЕРЕДУМОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ.....	74
<i>Чеболда І.Ю., Каплун І.Г.</i> ОСНОВНІ ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ЗЕМЕЛЬНИХ ПРИРОДНО-РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	75
<i>Шишов А.Ф.</i> СОВРЕМЕННЫЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ ДОРОЖНЫХ ЛАНДШАФТОВ ВОЛГОГРАДСКОЙ ОБЛАСТИ.....	76
<i>Шовкун Т.М.</i> ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ І СТАН ДОВКІЛЛЯ (на прикладі Чернігівської області).....	76
<i>Янковська Л.В.</i> КРИТЕРІЇ ЕКОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНОГО РАЙОНУВАННЯ.....	79

II. СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

<i>Аляев В.А., Аляева О.Е.</i> ИСТОРИКО – ГЕОГРАФИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ФОРМИРОВАНИЯ ХОЗЯЙСТВЕННОГО ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО КОМПЛЕКСА ВОЛГОГРАДСКОЙ ОБЛАСТИ В XX ВЕКЕ.....	82
<i>Атаян О.П.</i> СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ ВОЛГОГРАДСКОЙ ОБЛАСТИ В НАЧАЛЕ ХХІ ВЕКА.....	83
<i>Афінасьєв О.Є.</i> ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ МІСЬКОЇ МЕРЕЖІ РЕСТОРАННОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСТА ДНІПРОПЕТРОВСЬКА.....	85
<i>Афоніна О.О.</i> ТЕРИТОРІАЛЬНО-СИСТЕМНА ОРГАНІЗАЦІЯ РОЗСЕЛЕННЯ В ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ ТА НАПРЯМИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ.....	87
<i>Барановський М.О.</i> КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИДІЛЕННЯ ДЕПРЕСИВНИХ АГРАРНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ.....	89
<i>Бацманова Л.С., Скороход Н.Н.</i> ИНВЕСТИЦИИ В ЭКОЛОГИЮ ЛУГАНЩИНЫ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА.....	89
<i>Брылёв В.А., Шишов А.Ф.</i> ФОРМИРОВАНИЕ ВОЛГОГРАДСКОЙ ОБЛАСТИ ЗА ПОСЛЕДНИЕ 100 ЛЕТ. ГРАНИЦЫ, АДМИНИСТРАТИВНОЕ УСТРОЙСТВО.....	91
<i>Ванда І.В.</i> ПРОБЛЕМИ ВИДІЛЕННЯ ДЕПРЕСИВНИХ РЕГІОНІВ В УКРАЇНІ.....	93
<i>Височин М.Ю.</i> МІЖДЕРЖАВНА МІГРАЦІЯ В ЗАГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	95
<i>Влах М.Р.</i> НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПЕРІОДИЗАЦІЇ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГЕОГРАФІЇ.....	98
<i>Гавриленко С.П., Шевцова В.И.</i> РЕСУРСОБЕРЕЖЕНИЕ КАК ПУТЬ ПОВЫШЕНИЯ РЕСУРСООБЕСПЕЧЕННОСТИ ДОНЕЦКОЙ ОБЛАСТИ.....	100
<i>Гребіник Т.О., Фетисова Н.М.</i> ДИНАМІЧНІ ТА СТРУКТУРНІ ЗМІНИ СУСПІЛЬНО – ТЕРИТОРІАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ КРАСНОДОНСЬКОГО РАЙОНУ.....	102
<i>Гринюк Т.А., Мозговий А.А.</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ТА СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ.....	103
<i>Гудзеляк І.І.</i> ДЕМОІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК МІСТА ЛЬВОВА.....	105
<i>Денисенко О.О.</i> МІСЦЕ І РОЛЬ СТОЛИЧНОГО МІСТА У ГОСПОДАРСЬКОМУ КОМПЛЕКСІ КРАЇНИ.....	107
<i>Деточенко Л.В.</i> АГРОТУРИЗМ – КАК КАТАЛИЗАТОР ХОЗЯЙСТВЕННОГО РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКИХ ПОСЕЛЕНИЙ (на примере Волгоградской области РФ).....	108
<i>Доценко А.І.</i> СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗСЕЛЕННЯ У ВИСОКОУРБАНІЗОВАНОМУ РЕГІОНІ (на прикладі Луганської області).....	110
<i>Сфименко В.І.</i> ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ГАЛУЗЕВА СТРУКТУРА ТА ГЕОГРАФІЯ.....	112
<i>Жилік А.В.</i> ЕКОНОМІКО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ТА ЇХ ЗАЙНЯТІСТЬ НА ПРИКЛАДІ МІСТА КІРОВСЬКА.....	113
<i>Заволока Ю.Ю.</i> ПРАЦЕРЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	114
<i>Западнюк С.О.</i> ТИПИ, ВИДИ І ФОРМИ МІГРАЦІЙ НАСЕЛЕННЯ.....	116
<i>Заставецька Л.Б.</i> ВИКОРИСТАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ У ДОСЛІДЖЕННІ СИСТЕМ РОЗСЕЛЕННЯ.....	119
<i>Заставецький Т.Б.</i> ТУРИЗМ ЯК ОДНА З ПРІОРИТЕТНИХ ГАЛУЗЕЙ РОЗВИТКУ ДЕПРЕСИВНОГО АГРАРНОГО РЕГІОНУ.....	120

Наукове видання

**РЕГІОНАЛЬНІ ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ УКРАЇНИ
ТА СУМІЖНИХ ТЕРИТОРІЙ**

Збірник наукових праць

Редактор – Ю. О. Кисельов
Комп'ютерна верстка і коректура – І. В. Галюта

Здано до складання 21.10.2006 р. Підписано до друку 21.11.2006 р. Формат
60×84 1/8. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк
ризграфічний. Умов. друк. арк. 28,8. Наклад 200 прим. Зам. № 331.

Видавництво ЛНПУ імені Тараса Шевченка
„Альма-матер”
вул. Оборонна, 2, м. Луганськ, 91011. Тел./факс: (0642) 58-03-20.

УДК 913.001.5 (477)
ББК 65.049 (4Укр)
Р 32

Рецензенти:

Жадан О. І. – кандидат географічних наук, завідувач відділу науки та координації діяльності навчальних закладів Управління освіти і науки Луганської обласної державної адміністрації;

Кошелева Г. Б. – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу оплати праці та соціального забезпечення населення ДУ НДІ соціально-трудова відносин Мінпраці України

Р 32   **Регіональні географічні дослідження України та суміжних територій:** Збірник наукових праць / Відп. ред. Ю. О. Кисельов.
– Луганськ: Альма-матер, 2006. – 220 с.

Редакційна колегія:

доктор геогр. наук П. Г. Шищенко, доктор геогр. наук Г. І. Денисик,
доктор геогр. наук А. І. Доценко, кандидат геогр. наук, доктор пед.
наук Л. І. Зеленська, доктор геогр. наук Ж. М. Матвіїшина, кандидат
геогр. наук О. О. Кисельова, кандидат геогр. наук Ю. О. Кисельов.

Збірник присвячено актуальним проблемам регіональних природничо-наукових та суспільствознавчих географічних досліджень України та територій суміжних областей Російської Федерації. У збірнику знайшли висвітлення деякі питання теоретичної географії.

Тексти подаються мовою оригіналу
та в редакції авторів

УДК 913.001.5 (477)
ББК 65.049 (4Укр)

*Рекомендовано до друку вченою радою
Луганського національного педагогічного університету
імені Тараса Шевченка
(протокол № 4 від 24.11.2006 р.)*

© Колектив авторів, 2006
© Альма-матер, 2006